

VENDIM
Nr.28, datë 2.10.2009

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Admir Thanza	Anëtar i “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “

me sekretare Blerina Çinari, në datën 26.5.2009 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.9 Akti, që i përket:

KËRKUES:GRAMOZ KENELLA, përfaqësuar nga avokat Saimir Vishaj, me prokurë.

SUBJEKTI I INTERESUAR:

PROKURORIA E PËRGJITHSHME, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr.509, datë 12.11.2008 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f e 134 të Kushtetutës dhe neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Sokol Berberi; përfaqësuesin e kërkuesit që u shpreh për pranimin e kërkesës dhe bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda, me vendimin nr.48, datë 13.12.2006, ka vendosur deklarimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale “trafikim i armëve dhe municionit”, në bashkëpunim më shumë se një herë dhe, në bazë të nenit 278/a/2 të Kodit Penal (KP), e ka dënuar me 10 vjet burgim. Në zbatim dhe të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), kjo gjykatë e ka dënuar përfundimisht me 6 vjet e 8 muaj burgim.

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, me vendimin nr.22, datë 06.04.2007, ka vendosur ndryshimin e vendimit nr.48, datë 13.12.2006 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, duke e deklaruar kërkuesin fajtor për veprën penale të “moskallëzimit të krimit” dhe e ka dënuar përfundimisht me 2 vjet burgim.

Prokurori i Prokurorisë për Krime të Rënda Tiranë ka paraqitur rekurs kundër vendimit të gjykatës së apelit, duke kërkuar prishjen e këtij vendimi dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.509, datë 12.11.2008, ka vendosur prishjen e vendimit nr.22, datë 06.04.2007 të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda dhe lënien në fuqi të vendimit nr.48, datë 13.12.2006 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda.

Kërkuesi Gramoz Kenella, përpara Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), kërkon shfuqizimin e vendimit nr.509, datë 12.11.2008 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë me pretendimin se ky vendim është marrë nëpërmjet një procesi jo të rregullt ligjor, lidhur me të drejtën e mbrojtjes, duke parashtruar këto argumente:

- Rekursi i ushtruar nga ana e prokurorisë pranë Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda nuk i është komunikuar dhe për pasojë, ai është privuar nga pjesëmarrja në gjykim në Gjykatën e Lartë.

- Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në mungesë të përfaqësuesit të kërkuesit në gjykim, ka rënduar pozitën e këtij të fundit për të lehtësuar pozitën e ndonjë të pandehuri tjetër në këtë procedim.

- Mungesa e mbrojtjes është një shkelje esenciale e procesit penal, çka e bën këtë proces të parregullt në kuptimin kushtetues.

II

Gjykata i vlerëson pretendimet e kërkuesit në drejtim të standardeve që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor dhe, në kontekstin e çështjes në shqyrtim, se çfarë detyrimesh i ngarkon Gjykatës së Lartë respektimi i së drejtës së mbrojtjes.

Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar, se veçanërisht në procesin penal, barazia e armëve, kontradiktorialiteti dhe lidhur ngushtë me këto, realizimi i mbrojtjes së të pandehurit, garantuar shprehimisht në nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, përbëjnë në vetvete elementet më thelbësore të procesit të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues. Për respektimin e këtyre parimeve gjykatat duhet të përmbushin një sërë detyrimesh, mes të cilave, sipas rastit, rëndësi të veçantë paraqet edhe njoftimi i të pandehurit apo mbrojtësit të tij ligjor për akuzën, ankimin, rekursin, ditën dhe vendin e gjykimit të çështjes etj., me synimin që të realizohet një debat real ndërmjet akuzës dhe mbrojtjes, gjë që ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në zbulimin e së vërtetës dhe dhënien e drejtësisë nga gjykata (Shih vendimet nr.13, datë 21.07.2008 dhe nr.16, datë 08.06.2006 të Gjykatës Kushtetuese).

Duke iu referuar në mënyrë të veçantë jurisprudencës së Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), Gjykata përgjithësisht ka mbajtur qëndrimin që seancat gjyqësore të mos zhvillohen pa praninë e një avokati. Për shkak të zhvillimit të debatit gjyqësor për çështje të ligjit, pjesëmarrja e të pandehurit në gjykimin e çështjes në gjykatat më të larta, nuk është konsideruar e domosdoshme, me përjashtim të rasteve kur cilësitë personale të të pandehurit kanë pasur rëndësi vendimtare për dhënien e drejtësisë. Mbi këtë bazë është konsideruar i mjaftueshëm njoftimi i avokatit mbi ankimin e ushtruar në shkallët më të larta të gjykimit. Por, Gjykata e ka konsideruar të palejueshëm vazhdimin e mëtejshëm të gjykimit në rastet kur në seancë gjyqësore nuk paraqitet as avokati dhe as i pandehuri (Shih vendimin nr.23, datë 13.10.2005 të Gjykatës Kushtetuese).

Gjykata ka konfirmuar se nisur nga natyra e gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë dhe të përqendrimit të saj në probleme të ligjit, pa ndihmën e një avokati, procesi nuk mund të kontribuojë në mënyrë të dobishme në shqyrtimin e çështjeve juridike që qëndrojnë në thelb të mosmarrëveshjeve (Shih vendimin nr.25, datë 30.7.2003 të Gjykatës Kushtetuese). Gjykimi në Gjykatën e Lartë, në dallim nga procedurat strikte të gjykimit që zhvillohen në gjykatat e zakonshme, ka si veçori paraqitjen vetëm të argumenteve ligjore. Kompleksiteti i procedurave të gjykimit në Gjykatën e Lartë konfirmohet edhe nga dispozitat ligjore që sanksionojnë, se palët, duhet të përfaqësohen në këtë gjykim nga avokati. Prandaj, shqyrtimi nga Gjykata e Lartë kryesisht i çështjeve të ligjit, jo vetëm që e justifikon plotësisht përfaqësimin me avokat në seancat dëgjimore, por për më tepër, bëhet i domosdoshëm për garantimin në favor të të pandehurit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale (Shih vendimin nr.5, datë 04.03.2008 të Gjykatës Kushtetuese). Në bazë të nenit 435, paragrafi 2 të KPP kur i pandehuri nuk ka mbrojtës, kryetari i kolegjit duhet të caktojë një mbrojtës kryesisht dhe në këtë rast lajmërimet i bëhen edhe

të pandehurit.

Gjykata, lidhur me gjykimin në Gjykatën e Lartë, ka vlerësuar edhe më parë, se situata juridike kur rekursi paraqitet nga i akuzuari nuk është e njëllajt me rastin kur rekursi paraqitet nga prokurori (Shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.23, datë 13.10.2005). Në rastin e parë, prania personale e të pandehurit në seancën gjyqësore nuk është e domosdoshme dhe Gjykata e Lartë nuk ka ndonjë pengesë për të vazhduar shqyrtimin e çështjes për shkak se argumentet ligjore, ai i ka depozituar me shkrim në rekursin e paraqitur përpara saj dhe vendimi i gjykatës më të ulët nuk mund të ndryshohet në disfavor të të pandehurit. Ndryshe paraqitet situata kur, si rrjedhojë e një rekursi të paraqitur nga prokurori, që mbart në potencë mundësinë e përkeqësimit të pozitës së të pandehurit, gjykimi zhvillohet pa praninë e të gjykuarit ose të avokatit të tij.

Në çështjen objekt shqyrtimi, Gjykata vëren se pranë Gjykatës së Lartë ka paraqitur rekurs prokurori i Prokurorisë për Krime të Rënda Tiranë. Nga dosja gjyqësore rezulton se dëftesa e komunikimit të rekursit (nr.94, më datë 03.05.2007) ndaj vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, i është përcjellë avokatit, i cili shprehet në të njëjtën dëftesë se: “nuk e kam unë këtë çështje”. Nga dosja gjyqësore konstatohet se ky avokat ka qenë mbrojtës i kërkuesit gjatë gjykimin në Gjykatën e Shkallës së Parë për Krime të Rënda, kurse në gjykimin në Gjykatën e Apelit për Krime të Rënda, mbrojtës i kërkuesit ka qenë një avokat tjetër.

Gjykata e Lartë, në seancën gjyqësore të datës 01.10.2008, pasi ka bërë verifikimet e pjesëmarrjes së palëve, ka vendosur shtyrjen e seancës gjyqësore, për arsye se ishte paraqitur vetëm mbrojtësi i një prej të pandehurve në proces dhe njoftimin me shpallje për seancën e ardhshme. Në seancën gjyqësore të datës 29.10.2008, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur vazhdimin e gjykimin të çështjes dhe e ka shqyrtuar atë në mungesë të kërkuesit dhe mbrojtësit të tij. Vendimi i kolegjit e ka përkeqësuar pozitën e kërkuesit për shkak se ky vendim ka prishur vendimin e Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda dhe ka lënë në fuqi vendimin e Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda.

Siç u përmend dhe më sipër, Gjykata e ka konsideruar cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor gjykimin pa praninë e mbrojtësit të të gjykuarit. Interesat e drejtësisë kërkojnë detyrimisht realizimin e mbrojtjes, qoftë edhe me avokat të caktuar kryesisht, për të pandehurin që gjykohet nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë mbi bazën e rekursit të paraqitur nga prokurori, në të cilin, ndër të tjera, kërkohet rëndim i pozitës së tij në krahasim me vendimin e dhënë për këtë çështje nga gjykata e apelit. Në aspektin e garantimit të procesit të rregullt ligjor, për Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë, për çështjen në shqyrtim ishte e domosdoshme marrja e masave për të mos lejuar zhvillimin e seancës në mungesë të avokatit mbrojtës të të pandehurit, si e vetmja mënyrë që i pandehuri, përmes këtij të fundit, të realizonte të drejtën për t’u mbrojtur.

Për sa më sipër, Gjykata Kushtetuese vlerëson, se në procesin e zhvilluar nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë është cenuar e drejta e kërkuesit për t’u mbrojtur në procesin penal, si një nga elementet e procesit të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131/f të Kushtetutës dhe neneve 72 e 77 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin e vendimit nr.509, datë 12.11.2008 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë përsa i përket të gjykuarit Gramoz Kenella.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në

Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Kujtim Puto, Fehmi Abdiu, Vladimir Kristo (kryetar), Vitore Tusha, Petrit Plloçi, Xhezair Zaganjori, Sokol Berberi, Admir Thanza, Sokol Sadushi.